<u>הסדר העברות תגמולי משרד הבטחון לנכי/ות צה"ל חברי/ות קיבוצים</u>

עוד מימי הקמת המדינה ייחסה התנועה הקיבוצית חשיבות רבה לשירות צבאי משמעותי. נוכחותם של בני וחברי הקיבוצים בצמרת הפיקוד הצבאי, ביחידות הקרביות ובחילות הנבחרים היא הביטוי המובהק ביותר לכך. למרבה הצער שילמו על כך חלקם מחיר יקר בגופם ובריאותם.

מדברי ראש הממשלה דוד בן גוריון ערב הגשת הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום), ספטמבר 1949 :

> *"מלחמת החירות של צבא הגנה לישראל לא היתה כולה זרועה נחת, ניצחונות, וכיבושים. היה גם צד שני למטבע. שולם מחיר יקר... נפלו מאות ואלפים מתפארת הנוער שלנו... אך החללים הם רק חלק מהאבדות. רבים נשארו לשמחתנו בחיים, אך גם הם שלמו מחיר יקר – אבר מן החי. הערב אני מגיש לכם בשם הממשלה <u>חוק על החוב, נכון יותר – על חלק מהחוב, שאנו חייבים לאלה שבגופם עזרו לשחרור האומה והמולדת</u>. חוק על תגמול ושיקום לנכי המלחמה... גודל התגמול שהחוק הזה מעניק לנכה תלוי בגודל אחוז הנכות..."*.

אנו עדים לכך שבמשך דורות, רבים מהבנים והחברים אשר נפגעו והפכו לנכים בזמן שרותם הצבאי עזבו את הקיבוץ, ו/או חיים בקיבוץ עם הרגשה רעה של חוסר טיפול והבנה לצורכיהם.

התגמול המשולם לנכה, כפי שקבע דוד בן גוריון לפני 57 שנים, הוא פיצוי של המדינה לנכה על הסבל היום-יומי שלו בגין נכותו ולא בגין הפסד הכנסה כמו תשלום הביטוח הלאומי. לפיכך, אין החוק רואה אותו כהכנסה חייבת מס, או הכנסה שניתן להעבירה לנושה או לאחר.

זכות הנכה לתגמולים והטבות, לפי חוק הנכים, הינה זכות אישית שאינה ניתנת להעברה ונועדה לפצותו על הכאב הסבל וההגבלה שנגרמו ונגרמים לו כתוצאה מנכותו.

מטרת מסמך זה היא הסדרת היחסים בין נכי צה"ל לקיבוצם, לשם הבטחת זכויות הנכים מתוך הכרה בייחודיות הנסיבות שהביאו לנכותם, ובהתאם לחוקי מדינת ישראל.

<u>הסדר זה מיועד לנכי ונכות צה"ל המתפקדים עפ"י הנורמה המקובלת בקיבוצם בכל דרגות הנכות.</u>

<u>להלן ההצעה לשימוש שייעשה בהעברות ממשרד הביטחון לנכה חבר/ת קיבוץ בקיבוץ לסוגיו.</u>

1. **<u>גמול, תגמול מיוחד, צרכים מיוחדים ועזרת הזולת –</u>**

משולמים מדי חודש בחודשו. תגמולים אלו מיועדים כפיצוי על הסבל וההגבלה שנגרמו ונגרמים לנכה עקב נכותו והזכות להם שייכת לנכה, כפי שמוגדר בחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 בסעיף 14: "אסור לנכה להעביר את זכותו לתגמול או לתתו בערבות או לשעבדו כל שעבוד שהוא".

(זאת כאמור להבדיל ממקרי נכות אחרים בהם הפיצוי הוא בד"כ עבור אובדן כושר התפרנסות).

1.1. התגמולים, הנקבעים על פי אחוזי הנכות המוכרת, לא יחשבו כהכנסה וישמשו את הנכה.

1.2. עזרת הזולת היא חלק מהתגמול המשולם לנכים קשים מעל אחוז נכות מוסכם ויש לראות זאת כך.

1.3. הקיבוץ לא יתנה קבלת זכויותיו המלאות של הנכה שאינן קשורות בנכותו, כחבר קיבוץ, בהעברת קבלת התגמולים ו/או קצבאות אחרות לפי חוק הנכים ע"י הנכה אישית.

1.4. במידה והקיבוץ השתתף בעלויות הקשורות להליך ההכרה (ייצוג משפטי, מימון חוות דעת רפואית וכיו"ב), ישלם הנכה לקיבוץ סכום שיסוכם מראש עם הקיבוץ.

1.5. הנכה לא יבקש מהקיבוץ להשתתף בהוצאות הקשורות לנכותו, אותן ישלם מהתגמולים הנ"ל, ו/או ידרוש ממשרד הביטחון לקבלן כמו כל נכי צה"ל מחוץ לקיבוץ.

2. <u>נכים חדשים עד 20%</u>

לנכים חדשים עד 20% נכות, מעביר משרד הביטחון מענק חד פעמי הכולל היוון כל ההטבות. מענק זה, דינו כדין התגמולים בהסדר זה ועומד לרשות הנכה.

3. <u>הטבות רפואיות, תוספות מיוחדות:</u>

כגון: דמי הבראה, ביגוד, נעלים, החזר שיחות טלפון וכיו"ב.

סכומים המשולמים חד פעמית או פעם בשנה, יעמדו במלואם לזכות הנכה לצורך המיועד.

4. <u>רכב רפואי/שיקומי</u>

דמי ניידות משולמים לזכאים לרכב רפואי/שיקומי על פי הוראה 56.02 להוראות אגף השיקום, משולמים מדי חודש בחודשו, מיועדים לאחזקת הרכב שאושר לנכה.

4.1 על פי בחירת הנכה, ניתן להגיע להסדר אחזקה (חלקי או מלא) עם הקיבוץ. במקרה כזה יועברו דמי הניידות (בחלקם או במלואם) לקיבוץ, אשר יכסה את הוצאות אחזקת הרכב והחלפתו עפ"י חלקו בהסדר האחזקה.

4.2 זכותו של הנכה שלא לסכם כל הסדר עם הקיבוץ, כך שכל העלויות יכוסו על ידי הנכה. במקרה זה יהיו הנכה ובן/בת זוגו זכאים לתקציב רכב/נסיעות כנהוג בקבוצו.

4.3 נכה המעמיד את רכבו לרשות עבודתו בקיבוץ ו/או מחוץ לקיבוץ יזוכה במלוא עלויות אחזקת רכב זה (החזר נסיעות ממקום העבודה / אחזקת רכב או שווה ערך) כמו לכל רכב אחר בקיבוץ, כולל עלות החלפת הרכב (פחת*)

* משרד הביטחון לא משתתף בירידת ערך הרכב בגין שימוש בעבודה. הוצאה זו נכללת באחזקת רכב ע"י מקום העבודה.

5. <u>דיור –</u>

משהב"ט מקצה כספים במענק ובהלוואה להתאמת דירה לשימושו של הנכה בהתאם לנכותו. הנכה יפעל לקבלתם לצורך כיסוי הוצאות ההתאמה הנדרשות בקבוצו.

5.1 במקרים בהם מימש הנכה את זכותו ממשהב"ט למימון התאמת דירתו בקיבוץ ועזב את הקיבוץ, יסייע הקיבוץ לנכה כפי יכולתו ובמידת האפשר בהתאמת ורכישת מבנה מגוריו מחוץ לקיבוץ וזאת בתנאי שאינו זכאי לסיוע כזה ממשרד הביטחון.

6. **<u>טיפול רפואי ו/או חמי מרפא</u>**

הקיבוץ יאפשר לנכה לקבל את כל הטיפולים הרפואיים המסופקים ע״י משרד הביטחון כולל טיפול בחמי מרפא כמו לכל שכיר אחר בארץ .

7. **<u>זכויות והטבות אחרות -</u>**

הנכה יפעל למיצוי כל הזכויות וההטבות המגיעות לו ממשהב״ט כמו: הפחתה בארנונה, פטור מתשלום אגרת טלוויזיה ורדיו, החזר מס הכנסה, מימון קלנועית וכיו״ב. כמו כן יעקוב הנכה אחרי ההטבות והזכויות המתווספות לו במהלך חייו ויפעל לקבלתן. כספים אלו יעברו לרשות הקיבוץ, ובתנאי שהקבוץ שילם הוצאות אלו עבור הנכה כחלק מתשלומי הקיבוץ עבור חבריו.

8. **<u>לימודים -</u>**

נכה הלומד במסגרת מאושרת ע״י משהב״ט זכאי לתשלום שכר לימוד והוצאות קיום. בשל ריבוי הסדרי הלימוד בקיבוצים, יגיע הנכה להסדר עם קיבוצו בהתאם לנהוג בו. העיקרון המנחה להסדר יהיה הפחתה בחובות הנכה לקיבוץ ככל שגדלה העברת סכום השתתפות משהב״ט במימון הלימודים ודמי הקיום.

9. **<u>כללי</u>**

הסדר זה איננו מתייחס למקרים בהם הנכה אינו יכול להתפרנס עפ״י הנורמה הנהוגה בקיבוץ, בשל נכותו המוכרת.

נכה אשר אינו מסוגל לעבוד בגין נכותו, זכאי לקבלת כספים ייעודיים ממשהב״ט (תקנות טיפול רפואי, חוסר פרנסה, נצרך או פרישה מוקדמת) בהתאם לנסיבות.

בשל שונות המקרים וייחודם יסוכמו הסדרים פרטניים בעזרת מוסדות התנועה.

10. מחלוקות אם יתעוררו בין הנכה לקיבוצו יבוררו במוסדות הרלוונטיים בתנועה תוך שיתוף גורמים מקצועיים על פי הנדרש.